

STORTINGET

Representantforslag 249 S

(2025–2026)

fra stortingsrepresentantene Mirell Høyer-Berntsen og Ingrid Fiskaa

Dokument 8:249 S (2025–2026)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mirell Høyer-Berntsen og Ingrid Fiskaa om et styrket vern av opphavsrett i møte med kunstig intelligens

Til Stortinget

Bakgrunn

Den raske utviklingen av kunstig intelligens (KI), særlig generative KI-systemer, reiser grunnleggende spørsmål om rettigheter, eierskap og fordeling av verdiskaping. KI-modeller trenes i stor grad på store mengder tekst, bilder, musikk og andre verk, hvor en betydelig andel er opphavsrettslig beskyttet materiale. I mange tilfeller skjer denne bruken uten samtykke fra rettighetshaverne, uten tilstrekkelig åpenhet om hvilke verk som benyttes og uten kompensasjon.

Opphavsretten er en grunnleggende forutsetning for kunstnerisk og skapende virksomhet. Den sikrer opphavere kontroll over egne verk og legger til rette for inntektsgrunnlag og videre produksjon av kunst og kultur. Dersom opphavsrettslig materiale i praksis kan utnyttes fritt i utvikling og kommersiell anvendelse av KI-systemer, vil dette kunne undergrave opphavsrettens funksjon og svekke bærekraften i kultur- og mediesektoren.

Det er et politisk ansvar å fastsette rammer som sikrer at utviklingen av KI skjer på en måte som ivaretar både samfunnets behov for innovasjon og grunnleggende rettigheter for opphavere. KI kan være et viktig verktøy for verdiskaping og kunnskapsutvikling, men

må ikke utvikles på bekostning av kunstnere, journalister og andre skapende yrkesgrupper. Opphavsretten må derfor ligge fast også i møte med ny teknologi.

Internasjonalt er det økende oppmerksomhet om disse problemstillingene. Den 10. mars 2026 vedtok Europaparlamentet en resolusjon om opphavsrett og generativ kunstig intelligens. Resolusjonen peker på betydelige utfordringer knyttet til bruk av opphavsrettsbeskyttet materiale i KI-trening uten samtykke, transparens eller vederlag. Videre etterlyses et oppdatert regelverk som sikrer at opphavsretten håndheves effektivt også i KI-sammenheng.

Europaparlamentet fremhever blant annet behovet for krav om åpenhet om treningsdata, rett til å reservere seg mot bruk av egne verk, etablering av registre over materiale benyttet i KI-trening, samt ordninger for lisensiering og rimelig kompensasjon til rettighetshavere. Det pekes også på behovet for styrket håndheving og tilsyn.

Forslagsstillerne mener det er nødvendig at Norge følger opp denne utviklingen og bidrar til å etablere et tydelig og fremtidsrettet regelverk. Uten slike tiltak er det en risiko for at norske opphavere mister kontrollen over egne verk, samtidig som verdiskapingen i økende grad skjer hos aktører som utnytter disse verkene i utvikling av KI-systemer.

Det er derfor behov for å klargjøre at bruk av opphavsrettsbeskyttet materiale til trening av KI som hovedregel skal kreve samtykke fra rettighetshaver, og sikre åpenhet om hvilke data som benyttes. Videre er det behov for ordninger som sikrer rett til rimelig vederlag, herunder kollektive lisensieringsmodeller, og for etablering av registre som gir oversikt over hvilke verk som inngår i treningsgrunnlaget.

Det bør også utredes en reservasjonsrett for opphavere og utvikles tekniske standarder som gjør det mulig å håndheve en slik rett i praksis. Effektiv håndheving og tilsyn er avgjørende for å sikre etterlevelse av regelverket. I tillegg er det behov for en helhetlig strategi for samspillet mellom KI og kultursektoren samt krav til tydelig merking av KI-generert innhold.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag til lovendringer som sikrer at bruk av opphavsrettsbeskyttet materiale til trening av kunstig intelligens krever samtykke fra rettighetshaver.
2. Stortinget ber regjeringen sørge for at det stilles krav om full åpenhet fra KI-utviklere om hvilke data og verk som benyttes i trening av modeller.
3. Stortinget ber regjeringen utrede og etablere en nasjonal eller nordisk registerordning for verk brukt i KI-trening, i tråd med utviklingen i EU.
4. Stortinget ber regjeringen sikre rett til rimelig vederlag til opphavere når deres verk benyttes i KI-systemer, herunder utrede kollektive lisensieringsordninger.
5. Stortinget ber regjeringen utrede en reservasjonsrett for opphavere mot bruk av deres verk i KI-trening, og sikre at det etableres tekniske standarder og metadata-løsninger for dette i samarbeid med kultur- og medieorganisasjonene.
6. Stortinget ber regjeringen styrke håndheving og tilsyn, slik at brudd på opphavsrett i KI-sammenheng får reelle konsekvenser.
7. Stortinget ber regjeringen legge frem en strategi for kunstig intelligens og kultursektoren, med mål om å beskytte kunstnerisk arbeid og sikre bærekraftige inntektsmodeller.
8. Stortinget ber regjeringen sørge for at det stilles krav om tydelig merking av KI-generert innhold i medier, kulturprodukter og kommersiell bruk.

26. mars 2026

Mirell Høyer-Berntsen

Ingrid Fiskaa